

Список використаних джерел

1. Зінь Е.А. Регіональна економіка. Підручник/ Е.А. Зінь. – К.: Професіонал, 2007. – 528 с.
2. Кузик С.П. Географія туризму. навчальний посібник./ С.П. Кузик. – К.: Знання 2011. – 271 с.
3. Макарчук С. А. Етнографія України. Навчальний посібник./ С. А. Макарчук. – Львів: Світ, 1994. – 520 с.
4. Прибега Л. Архітектурна спадщина України: пам'яткоохоронний аспект: монографія / Леонід Прибега. – К.: Інститут культурології НАМ України, 2015. – 237 с.
5. Мінрегіон закликає регіони прискорити підготовку проектів для фінансування з Фонду регіонального розвитку на 2018 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://decentralization.gov.ua/news/6389>.
6. Закон України «Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку малих міст» від 04 березня 2004 року № 1580-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/1580-15.
7. Малі міста отримують державну підтримку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gurt.org.ua/articles/8707/>.

*Комова Олена Станіславівна, старший викладач кафедри історії України
Київський національний лінгвістичний університет*

ДОСВІД ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ІСТОРИКО-АРХІТЕКТУРНИХ ПАМ'ЯТОК УКРАЇНИ ЯК ТУРИСТИЧНИХ ОБ'ЄКТІВ.

Значна активізація туристичної галузі в Україні на тлі зростання туристичних потоків з усього світу, що спостерігається з початку ХХІ століття зумовлюють нагальну потребу суттєвого вдосконалення всієї інфраструктури галузі, включаючи форми популяризації історико-архітектурних пам'яток України як туристичних об'єктів.

Слід зазначити, що останнім часом з'явилося досить багато цікавих наукових досліджень, присвячених проблемам збереження й популяризації історико-архітектурних споруд, (стильових ознак, художньо-мистецьких колекцій музеїв-пам'яток архітектури). Серед них варто згадати роботи , Гендзюровська О. О. [3], Бачинської Л.Г. [1], [2], Панченко А. В. [13], Тороп А. В. [14], Івашко Ю. В., Зуєва П. П. [7], Гирич І. [4], Neil G Kotler [17]. Зокрема такі автори, як Панченко А. В. та Тороп А. В. звертають увагу на той факт, що при великій кількості нерухомих пам'яток історії та культури, що перебувають на державному обліку в Україні (близько 150 тис., серед яких 16800 пам'яток містобудування та архітектури [14, с. 39,43-44] близько 5 тис. – музеї [13]) потужний історико-культурний потенціал нашої держави використовується не у повній мірі. Причини такого становища більшість авторів розглядають через призму своєї професійної діяльності, виокремлюючи із загального комплексу проблем або ситуацію зі збереженням й пропагуванням

музейної спадщини, або проблеми збереженні стильових ознак архітектури певного періоду у сучасних умовах розвитку архітектури й містобудування.

На думку автора спішне розв'язання завдання популяризації історико-архітектурних пам'яток України як туристичних об'єктів можливо тільки за умов:

- збереження й модернізації архітектурних пам'яток різного типу (історичних кварталів середмістя, музейних комплексів, окремих історичних будівель, що перебувають під охороною держави) із застосуванням нових технологій, концепцій у царині архітектури й містобудування;

- застосування інноваційних методів презентації історико-архітектурних пам'яток на основі проведення фахових соціологічних досліджень, розробки сучасних принципів менеджменту й маркетингу, фінансування, використання новітніх інформаційних технологій що відповідають загальносвітовим тенденціям розвитку.

Важливо усвідомити, що архітектура є тією специфічною формою суспільного буття, яка відображує соціально-економічні, політичні, культурні процеси, притаманні певним епохам. Завдяки знайомству з архітектурними пам'ятками формується цілісне уявлення про художньо-мистецькі традиції, звичаї й побут народів, які проживали на теренах нашої держави протягом століть. Оскільки кожна епоха відрізняється домінуванням певних мистецьких стилів (романського, готичного, ренесансу, барокко та інш.) саме через їх сприйняття значною мірою формується цілісне уявлення про культурний спадок країни у мандрівників, які подорожують Україною.

Для багатьох туристів важливою мотивацією для вибору майбутнього маршруту подорожі є інформація про наявність в країні достатньої кількості привабливих історико-архітектурних пам'яток. Інтерес до них тим вищий, чим вищим є ступінь їх збереження (фасадів й внутрішніх інтер'єрів, аутентичності оточуючого історичного та природнього середовища тощо), а також наскільки цікавими й новаторськими є форми презентації.

Наприклад, багатьох туристів нині приваблює такий історичний об'єкт столиці, як «Мистецький арсенал». Застосування сучасних підходів до організація його внутрішнього простру, дозволяє з легкістю розміщувати й надзвичайно цікаво презентувати різнопланові експозиції творів сучасних художників, скульпторів, дизайнерів; експонувати шедеври мистецтва французьких імпресіоністів, дивовижні дерев'яні скульптури Г. Пінзеля, відкривати для відвідувачів світ нових технологій. [5] Одним з найбільш успішних проектів, втілених у життя керівництвом «Мистецького арсеналу» спільно з працівниками каналу 1+1 стала реалізуватися інтерактивний проекту «Музеї новин» від каналу 1+1 в період з 2 по 26 березня 2017 р. За перші кілька годин роботи музею новин у Мистецькому арсеналі побували кілька тисяч чоловік. Серед його експонатів можна було побачити турбіну найбільшого літака у світі – Ан-225 «Мрія», виступити в ролі ведучого ТСН, провести телевізійне інтерв'ю з відомими людьми, здійснити віртуальний тур Музеєм новин тощо. Основний контингент виставки склали молоді люди,

переважно студенти. Інтерактивна частина музею дуже сподобалася майбутнім журналістам, які намагалися виступати в ролі ведучих у студії та записували свої "репортажі" серед музейних експонатів телеканалу 1+1. Особливою родзинкою проекту стало безпосереднє спілкування відвідувачів з популярними журналістами й операторами телеканалу, такими, як Алла Мазур [15].

Якщо ж мова йде про популяризацію історико-культурних комплексів, які мають статус заповідників, то у цьому випадку туристи, здебільшого, обирають поліфункціональні комплекси. У межах таких комплексів можливо не тільки ознайомитись з пам'ятками зодчества, художньо-мистецькими творами, але й отримати змогу відвідати тематичні виставки, послухати виступи співаків, музикантів, стати учасником різноманітних фестивалів, театралізованих перформенсів, історичних реконструкцій, а також отримати якісні послуги з харчування й розміщення. На жаль, у сучасних економічних умовах, за відсутності достатнього фінансування й державної підтримки більшості українських музеїв приходиться більше дбати про виживання, а не про застосування інноваційних підходів до популяризації власних колекцій та архітектурних пам'яток. Проте, в останні кілька років ми можемо спостерігати за зростанням популярності Національного історико-культурного заповідника «Софія Київська», Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника, Національного історико-культурного заповідника «Чигирин» як постійного місця проведення народних гулянь та етно-фестивалів [12], Музею національної архітектури та побуту «Пирогово» (Київ), які завдяки грамотному менеджменту й маркетингу, креативному підходу до використання музейних площ, налагодженню співпраці з творчими спілками, музичними колективами, громадськими організаціями й органами влади перетворилися на високоприбуткові туристичні дестинації. На їх території постійно проводяться культурно-мистецькі заходи, виставки, численні майстер-класи, тематичні лекції, костюмовані екскурсії, квести. Наведем кілька прикладів. Так, з 18 вересня по 30 листопада 2017 р. у Національному Києво-Печерському історико-культурному заповіднику (Велика Лаврська дзвінниця) працює «Виставка до 400 річниці ілюстрованої перуанської хроніки історика Феліпе Гуаман Пома де Айала «Нова Хроніка і Добре Правління» (1615 р. видання) [9]. Не менш цікаві події відбуваються на території Національного історико-культурного заповідника «Софія Київська. Серед них й виступ української оперної дівки Вікторії Лук'янець у вересні 2017 р., проведення тематичних лекцій «Відгомін козацьких традицій в армії УНР», «Митрополит Рафаїл Заборовський», відкриття 11 листопада 2017 ювілейної виставки одного з кращих українських художників сучасності, автора проекту «Увійди у мій світ» Володимира Слепченка. Докладна інформація про заплановані заходи додатково розміщується на спеціалізованих сайтах у соціальних мережах [11].

Заслуговує на увагу й досвід використання міської інфраструктури історичного середмістя Києва, Львова, Чернігова, Одеси, Харкова, Житомира, Кам'янця-Подільського для пропагування свого історико-архітектурного спадку. Вже традиційними стали проведення костюмованих культурно-

мистецьких заходів у вигляді театралізованих перформенсів, книжкових, музичних фестивалів, народних гулянь поблизу історичних пам'яток, на території музеїв для приваблення потенційних туристів.

Не менш важливим інструментом поширення інформації про архітектурні принади України є видання туристичних путівників [4], [6], [8], активне використання інтернету, анонсування своїх проєктів у соціальних мережах, на спеціалізованих туристичних сайтах.

Звичайно, забезпечити активне просування українського туристичного продукту, зокрема й популяризації нашої історико-архітектурної спадщини неможлива без консолідації зусиль представників різних професій, галузей економіки, громадських організацій, органів влади, без створення перспективних програм інвестування. У цій царині нині існує незоране поле для застосування професійних навиків, таланту, творчого піходу архітекторів, будівельників, музеєзнавців, істориків, археологів, соціологів, економістів, фінансистів, управлінців, представників майже усіх творчих професій, представників туристичного бізнесу. На часі – створення масштабних інфраструктурних проєктів, які б поширювалися на всю країну, включаючи цілі райони, міста, спонукаючи до плідної співпраці громади. (наприклад, втілення у життя проєктів відродженні дворянських садиб Київщини та Чернігівщини, відродження історико-архітектурних пам'яток середньовічного Подолу та інш.). Не обійдеться без вивчення передового досвіду зарубіжних країн, визнаних лідерами туристичного ринку. Серед них особливо шанобливим ставленням до історичного спадку відрізняються Іспанія, Франція, Італія, в яких будь-які реставраційні роботи, нове будівництво перебуває під пильним оком держави й громадянського суспільства. У багатьох старовинних містах Європи законодавством заборонено змінювати історичний вигляд міста, навіть у таких деталях, як заміна старовинних віконних рам, дверей, зміна зовнішнього вигляду фасадів та внутрішнього перепланування архітектурних пам'яток.

Для України, яка прагне визнання на світовій арені як інвестиційно привабливої держави з високим духовним потенціалом, необхідно усвідомить потребу консолідованих зусиль у справі відродження й популяризації свого культурного спадку, зокрема й історико-архітектурних пам'яток.

Список використаних джерел

1. Бачинська Л. Г. Архітектура житла України середини ХХ початку ХХІ століть (історико-аналітичний нарис): навчальний посібник / Л. Г. Бачинська.– К.: КНУБА, 2016. –292 с.

2. Бачинська Л. Г. Містобудування як відбиття суспільно-економічних і політичних умов / Л. Г. Бачинська // Регіональна політика: історичні витоки, законодавче регулювання, практична реалізація: [зб. наук. пр.]. – Київ-Тернопіль: – 2015. – Вип. II. Матеріали Другої Міжнар. Наук.-практ. конф., (Київ, 14-15 грудня 2016 р.). / Мін-во освіти і науки України, Київ. нац. унів. будівн. і архіт-ри та ін. – «Економічна думка» – 2016. – В 2-х ч. –Ч. 2 –С.17. (280 с.)

3. Гендзюровська О. О. Шляхи популяризації музею як культурно-освітнього центру / О. О. Гендзюровська // Регіональна політика: історичні витоки, законодавче регулювання, практична реалізація: [зб. наук. пр.]. – Київ-Тернопіль: – 2015. – Вип. II. Матеріали Другої Міжнар. Наук.-практ. конф., (Київ, 14-15 грудня 2016 р.). / Мін-во освіти і науки України, Київ. нац. унів. будівн. і архіт-ри та ін. – «Економічна думка» – 2016. – В 2-х ч. – Ч. 2 – С.214-218. (280 с.)
4. Гирич І. Путівник. Київ ХІХ – ХХІ ст. / Ігор Гирич. – К.: ДП “Національне газетно-журнальне видавництво,” 2013 – 256 с.
5. ДП Національний культурно-мистецький та музейний комплекс «Мистецький Арсенал». [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://artarsenal.in.ua/uk/>
6. Друг О. М., Малаков Д. В. Путівник. Київ ХІХ – ХХІ ст. Науково-популярне видання / О. М. Друг, Д. В. Малаков. – К.: АТ “Книга,” 2004 – 824 с.
7. Івашко Ю. В., Зуєва П. П. Сохранение и популяризация архитектурного наследия романтизма США (на примере об’єктів Г.Г. Ричардсона) / Ю. В. Івашко., П. П. Зуєва // Регіональна політика: історичні витоки, законодавче регулювання, практична реалізація: [зб. наук. пр.]. – Київ-Тернопіль: – 2015. – Вип. II. Матеріали Другої Міжнар. Наук.-практ. конф., (Київ, 14-15 грудня 2016 р.). / Мін-во освіти і науки України, Київ. нац. унів. будівн. і архіт-ри та ін. – «Економічна думка» – 2016. – В 2-х ч. – Ч. 2 – С.82-87. (280 с.)
8. Київська область//Україна: Путівник. – К.: Смолоскип, 1995.
9. Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kplavra.kiev.ua/ru>
10. Національний музей народної архітектури та побуту України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.pyrogiv.kiev.ua/>
11. Національному історико-культурному заповіднику «Софія Київська» [Електронний ресурс]. – – Режим доступу : <https://ru-ru.facebook.com/SophiaKyiv/>; <http://kyiv-online.net/place-events/?place=4175>
12. Національному історико-культурному заповіднику «Чигирин» [Електронний ресурс]. – – Режим доступу : <http://chigirinzapovidnyk.org.ua/>.
13. Панченко А. В. Музей – центр збереження і презентації історико-культурної спадщини краю [Електронний ресурс] // 17 Сумцовські читання: Комунікаційний підхід у музейній справі як відповідь на потреби соціуму. - Харків, 2011. – Режим доступу : <http://museum.kh.ua/academic/sumtsov-conference/2011/articlehtml?n=47>
14. Тороп А. В. Збереження національної культурної спадщини та пам’яток історії в історичних місцях та місцевостях України (на прикладі Черкаського регіону) / А. В. Тороп // Регіональна політика: історичні витоки , законодавче регулювання, практична реалізація [зб.наук.пр.]. – Київ – Тернопіль: – 2015. – Вип. II. – Матеріали Другої Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 14–15 грудня 2016 р.) / Мін-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т

будівн. і архіт-ри та ін. – «Економічна думка» – 2016. – В 2-х ч. – Ч. 2. – С. 218-224. (280 с.)

15. ТСН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://tsn.ua/kyiv/furor-u-misteckomu-arsenali-muzeu-novin-privabiv-tisyachi-lyudey-890075.html>

16. Чобітько О.М. Проблема збереження об'єктів історико-архітектурної спадщини в умовах глобалізації суспільства / О. М. Чобітько // Регіональна політика: історичні витоки, законодавче регулювання, практична реалізація: [зб. наук. пр.]. – Київ-Тернопіль: – 2015. – Вип. II. Матеріали Другої Міжнар. Наук.-практ. конф., (Київ, 14-15 грудня 2016 р.). / Мін-во освіти і науки України, Київ. нац. унів. будівн. і архіт-ри та ін. – «Економічна думка» – 2016. – В 2-х ч. – Ч. 2 – С.106-110. (280 с.)

17. Neil G Kotler. Museum marketing & strategy [Text] / Neil G Kotler, Kotler Wendy, Kotler Philip. – 2nd edition. – USA: Jorsey-Bass – 2008. – 509 p.

*Яворська Оксана Григорівна, кандидат біологічних наук,
доцент кафедри туризму і фізичного виховання*

Київського національного лінгвістичного університету

СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Туризм є стратегічно важливою та пріоритетною галуззю економіки; загально визнаним показником якості життя громадян країни чи регіону. Рівень доступності туристичних послуг для членів суспільства залежить від доходів людей та благополуччя суспільства. Сфера туризму та індустрії гостинності розглядається нами та іншими дослідниками і фахівцями як сукупність об'єктів господарської діяльності, результати якої суттєво впливають на економічні показники регіону за рахунок формування, просування та реалізації якісних, унікальних та конкурентоздатних туристичних продуктів та послуг в різних регіонах України. Таким чином, сучасний туризм — складний комплекс різних галузей, які впливають на соціально-економічний розвиток регіонів.

Відтак, важливого значення набувають дослідження механізмів зміни структури споживання туристично-рекреаційних послуг та удосконалення управління галуззю на регіональному рівні, подальшого розвитку певних сценаріїв розвитку гостинності та туризму в Україні та її провідних туристичних регіонах.

Туристична галузь як каталізатор соціально-економічного розвитку регіонів та найдинамічніший сектор світового господарства, також розглядається як найбільш сприятливе середовище для впровадження інновацій та інноваційних продуктів [2]. Особливістю роботи туристичної сфери та індустрії гостинності є перманентна необхідність в кооперації між суб'єктами даної господарської діяльності з метою задоволення все зростаючих потреб та бажань туристів. Результатом такої кооперації є поява нового туристичного